

P207 : การศึกษาทัศนคติของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทย
ต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย

นางสาวนงลักษณ์ มากดี

รพ.สต.อุ้มยาง

ในปี พ.ศ. 2549 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยการเพิ่มสิทธิประโยชน์มากขึ้น ทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนไทย โดยมีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนระบบการแพทย์แผนไทยให้พัฒนาและสอดแทรกเข้าไปในระบบบริการของรัฐ โดยจัดให้มีบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอ และโรงพยาบาลประจำจังหวัด โดยกระจายพื้นที่ให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง โดยรูปแบบการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทย พบว่า ประชาชนใช้บริการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพมากเป็นอันดับ2 รองลงมาเป็นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (คณะกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก,2548)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มยาง ตำบลจางานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งได้ให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยได้ดูแลส่งเสริมสุขภาพแผนไทยประกอบด้วย การนวดรักษา การประคบสมุนไพร และการอบสมุนไพร เป็นอันดับต้นๆ เพื่อเป็นการตอบสนองตามนโยบายของรัฐในการดูแลสุขภาพของประชาชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าอาสาสมัครสาธารณสุขที่อยู่ในพื้นที่ของการให้บริการ โรงพยาบาลพนามีความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยเป็นอย่างไร จึงทำการสำรวจความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่สมัครใจ เสียสละ ทำงานเพื่อสังคมโดยส่วนรวม ในด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในชุมชน ตำบลจางานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการบริการด้านการแพทย์แผนไทยของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มยางต่อไป

โดยทำการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) แบบพรรณนาเพื่อศึกษาทัศนคติและการยอมรับการแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางานลาน อำเภอพนาจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการศึกษา

สรุปการศึกษาทัศนคติของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลจางานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ มีทัศนคติต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย มีค่าเฉลี่ย 3.66 โดยมีทัศนคติเชิงบวกต่อการแพทย์แผนไทย ทั้ง 4 ด้าน คือ เวชกรรมไทย เกษัชกรรมไทย การนวดไทย และหัตถเวชกรรมไทย

คำสำคัญ : แพทย์แผนไทย, ทัศนคติ, การบำบัดโรค

บทนำ

ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่มนุษย์ทั่วโลกถูกหลอมรวมเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายในประเทศ จากสังคมที่เป็นชนบทอาศัยเกษตรกรรม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนค่อยขยายสู่สังคมเมือง มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตอบสนองต่อความต้องการมากขึ้น แต่ความเจริญไม่ได้ ทำให้ความเจ็บป่วยของประชาชนลดลง หากแต่เป็นการเกิดโรคใหม่ที่ซับซ้อนมากขึ้น ผู้ที่ได้รับความเจ็บป่วยยังคง แสวงหาการรักษาพยาบาลในรูปแบบที่ระงับอาการเจ็บป่วยของตนเอง ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีมีความหลากหลาย จึง เกิดเป็นเครื่องมือทางการแพทย์ ที่มีความสะดวกและรวดเร็วต่อการนำไปใช้ระงับอาการเจ็บป่วยของผู้ป่วย เช่น การใช้ ยาปฏิชีวนะ เคมีบำบัด การผ่าตัด การฉายแสง เป็นต้น ยกตัวอย่าง การรักษามะเร็งด้วยเคมีบำบัดตามแพทย์แผน ปัจจุบัน ที่รักษาโรคมะเร็งได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีผลข้างเคียงจากการรักษา เช่น ผมร่วง แผลในปาก ท้องเดิน คลื่นไส้ อาเจียน อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร โลหิตจาง เม็ดเลือดขาวต่ำเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เกิดเลือดต่ำทำให้เลือดออกง่าย อีกทั้งผู้ป่วยยังมีโอกาสที่จะกลับมาเป็นอีก จากการกระจายตัวของเซลล์มะเร็ง โดยเหตุนี้จึง มีผู้ป่วยตายด้วยโรคมะเร็งปีละ 50,000 คน นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรเนื่องจากเคมีบำบัดล้วนเป็นยานำเข้าทั้งสิ้น ยังไม่นับถึงค่าใช้จ่ายในส่วนบุคลากรที่ต้องใช้เวลาในการอภิบาลผู้ป่วยเหล่านี้เป็นเวลานาน แต่ไม่สามารถช่วยชีวิตบุคคลเหล่านั้นได้ (รองศาสตราจารย์ ดร.อ้อมบุญ วัลลิสุต, 2556)

การแพทย์แผนไทยเป็นภูมิปัญญาที่อยู่คู่คนไทยมาช้านาน ในการดูแลสุขภาพตามแบบไทย กลายเป็นเอกลักษณ์และเสน่ห์ทางการแพทย์พื้นบ้านที่ผสมผสานวัฒนธรรมและความเชื่อได้อย่างลงตัว ในอดีตผู้คนจึงมักไม่เจ็บป่วยด้วยโรคร้ายอย่างที่เป็กันทุกวันนี้ ไม่มีโรคร้ายกลายพันธุ์และไม่มีโรคแฝงมากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ชาวบ้านก็ใช้ชีวิตกันอย่างสงบ ทำมาหากินเลี้ยงชีพตามอัตภาพ เมื่อเจ็บป่วยก็เก็บหาสมุนไพรมาต้มกิน ถ้าอาการมากหน่อยก็จะพาไปหาพระหรือหมอพื้นบ้าน เพื่อให้รักษาด้วยคาถาอาคม และจัดยาสมุนไพรให้รับประทานไม่นานอาการเจ็บป่วยก็ทุเลาลงโดยศาสตร์การแพทย์แผนไทยนี้ครอบคลุมทั้งหมด 4 ด้าน (เพ็ญญา ททรัพย์เจริญ, 2545)คือ ด้านเวชกรรมไทย คือ การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัดหรือการป้องกันโรคด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย ด้านเภสัชกรรมไทย คือ การกระทำในการเตรียมยา การผลิตยา การประดิษฐ์ยา การเลือกสรรยา การควบคุมและการประกันคุณภาพยา การปรุงยาและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย และการจัดจำหน่ายยาตามกฎหมายว่าด้วยยาทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย ด้านการผดุงครรภ์ไทย คือ การตรวจ การบำบัด การแนะนำ และการส่งเสริมสุขภาพหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอดการดูแล และส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกในระยะหลังคลอด ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทยและอีกด้านคือ การนวดไทย เป็นการตรวจประเมิน การวินิจฉัย การบำบัด การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ ด้วยวิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การตัด การประคบ การอบ หรือ วิธีการอื่นตามศิลปะการนวดไทย หรือการใช้ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย (กลุ่มกฎหมายและคดี กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2552)

ในปี พ.ศ. 2549 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยการเพิ่มสิทธิประโยชน์มากขึ้น ทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับการแพทย์แผนไทย โดยมีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนระบบการแพทย์แผนไทยให้พัฒนาและสอดแทรกเข้าไปในระบบบริการของรัฐ โดยจัดให้มีบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอ และโรงพยาบาลประจำจังหวัด โดยกระจายพื้นที่ให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง โดยรูปแบบการใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยพบว่า ประชาชนใช้บริการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพมากเป็นอันดับ 2 รองลงมาเป็นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (คณะกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2548)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มผาง ตำบลจางลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งได้ให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยได้ดูแลส่งเสริมสุขภาพแผนไทยประกอบด้วย การนวดรักษา การประคบสมุนไพร และการอบสมุนไพร เป็นอันดับต้นๆ เพื่อเป็นการตอบสนองตามนโยบายของรัฐในการดูแลสุขภาพของประชาชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าอาสาสมัครสาธารณสุขที่อยู่ในพื้นที่ของการให้บริการ โรงพยาบาลพนามีความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยเป็นอย่างไร จึงทำการสำรวจความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่สมัครใจ เสียสละ ทำงานเพื่อสังคมโดยส่วนรวม ในด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในชุมชน ตำบลจางลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการบริการด้านการแพทย์แผนไทยของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มผางต่อไป

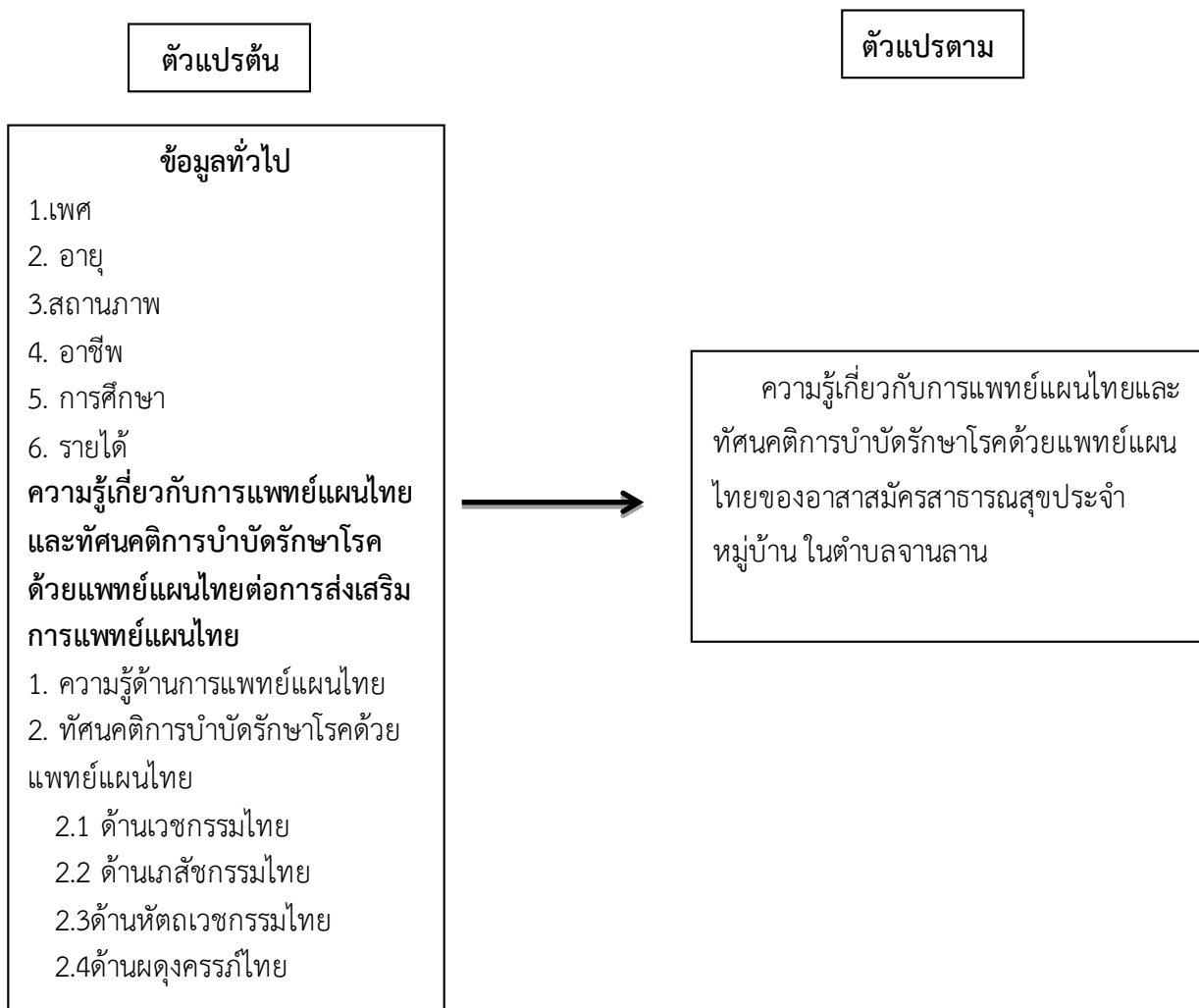
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลจางลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญต่อการส่งเสริมการแพทย์แผนไทย ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มผาง ตำบลจางลานอำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจแบบพรรณนาเพื่อศึกษาทัศนคติและการยอมรับการแพทย์แผนไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาแบบสอบถามแบ่งออกเป็น3ตอนเก็บตัวอย่างจำนวน82คน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยและทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจานลานอำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ
2. นำผลที่ได้จากศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการแพทย์แผนไทย ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ่มยาง ให้เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนและผู้ที่มีมารับบริการ

ความหมายหรือคำนิยามศัพท์เฉพาะ

ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นความรู้สึกรู้สึก ความพึงพอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วยไม่เห็นด้วย (โสภา ชูพิกุลชัย, 2549)

การนวดไทยหมายถึง การตรวจ การวินิจฉัยและการบำบัดโรคด้วยการกด คลึง บีบ ทูบ สับ ประคบ หรือวิธีการนวดอื่นใดตามแบบแผนของการประกอบโรคศิลปะ (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2542)

เภสัชกรรมไทยหมายถึง การกระทำในการเตรียมยา การผลิตยา การประดิษฐ์ยา การเลือกสรรยา การควบคุมและการประกันคุณภาพยา การปรุงยาและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2542)

ผดุงครรภ์ไทยหมายถึง การตรวจ การบำบัด การแนะนำ และการส่งเสริมสุขภาพหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอด การดูแลและส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกในระยะหลังคลอด (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2542)

เวชกรรมไทยหมายถึงการตรวจ การวินิจฉัย การบำบัดหรือการป้องกันโรคด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย คือ เวชกรรมไทย หรือหมอไทยที่มีองค์ความรู้ในการบำบัด รักษา และป้องกันโรคด้วยการแพทย์แผนไทย (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2542)

แพทย์แผนไทย หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจวินิจฉัยบำบัดรักษาหรือป้องกันโรคหรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์การผดุงครรภ์การนวดไทยและให้หมายความรวมถึงการเตรียมการผลิตยาแผนไทยและการประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา(สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2542)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) แบบพรรณนาเพื่อศึกษาทัศนคติและการยอมรับการแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจานลาน อำเภอพนาจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญทั้งหมดจำนวน 68คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, อ้างในสุทธนูศรีไสย, 2551) กำหนดความคลาดเคลื่อน 0.05

สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

$$n = \frac{82}{1 + 82(0.05)^2} = 68.04 \text{ หรือ } 68 \text{ คน}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 68 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่อ้างอิงจาก สุภาพรวิสูงเร (2556) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 ทักษะติดต่อการแพทย์แผนไทยจำนวน 30 ข้อประกอบด้วย

ทักษะคิดทางด้านเวชกรรมไทย จำนวน 8 ข้อ

ทักษะคิดทางด้านเภสัชกรรมไทย จำนวน 8 ข้อ

ทักษะคิดทางด้านการนวดไทย จำนวน 9 ข้อ

ทักษะคิดทางด้านผดุงครรภ์ไทย จำนวน 5 ข้อ

การตอบแบบสอบถามเป็นการตอบแบบสอบถามทักษะคิดที่มีต่อการแพทย์แผนไทยซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating scale) โดยมีเกณฑ์กำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, Rensis, 1961) ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน

เห็นด้วย = 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ = 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้คือ

ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็นทางบวก	ความคิดเห็นทางลบ
คะแนน	คะแนน	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ความกว้างของอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.8 ซึ่งได้ค่ามาจากการคำนวณโดยใช้สมการทางคณิตศาสตร์ดังนี้ (Fisher อ้างถึงในรัชชวาลย์เรื่องประพันธ์, 2539 : 15)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มากำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดดังนี้

4.51 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.51 – 4.50	หมายความว่า	เห็นด้วย
2.51 – 3.50	หมายความว่า	ไม่แน่ใจ
1.51 – 2.50	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.50	หมายความว่า	ไม่เห็นอย่างยิ่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ทำหนังสือขออนุญาตทำการศึกษาถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ่มยาง อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล

1.2 ประสานงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่ออธิบายวิธีการใช้แบบสอบถามและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

1.3 รวบรวมแบบสอบถามสามารถเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 68 ชุดตามการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

1.4 ตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดและลงรหัส (Coding) แบบสอบถาม

1.5 ประมวลผลข้อมูลและคำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

2. สถานที่และระยะเวลาการศึกษา

2.1 สถานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ่มยาง ตำบลจานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ

2.2 ระยะเวลาการศึกษา 4 เดือน ระหว่าง เดือนมกราคม 2563 ถึงเดือนเมษายน 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของการบรรยายลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้โดยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation

หรือ SD) เพื่อใช้อธิบายลักษณะพื้นฐานของข้อมูล (กัลยวานิชย์บัญชา. 2545:48)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลจานลาน อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ระบบการทางสถิติ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย
3. ทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย

1. ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ ผลการศึกษา มีดังนี้

1. เพศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 ชุด แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 86.76 เป็นเพศชาย 9 จำนวนคน คิดเป็นร้อยละ 13.23

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N)	ร้อยละ
ชาย	9	13.23
หญิง	59	86.76
รวม	68	

2. อายุ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 ชุด ช่วงอายุ 50-59 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 ช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 12 คิดเป็นร้อยละ 17.65 และ ช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแยกตามอายุ

อายุ	จำนวน(N)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
30-39 ปี	9	11.76
40- 49 ปี	12	17.65
50-59 ปี	48	70.59
60 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	68	

3. สถานภาพ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 ชุด มีสถานภาพสมรส จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 88.24 และ สถานภาพหม้าย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแยกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน(N)	ร้อยละ
4. โสด	-	-
สมรส	60	88.24
หย่า	-	-
หม้าย	8	11.76
รวม	68	

อาชีพ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68 ชุด มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 85.29 อาชีพค้าขาย จำนวน 3 คิดเป็นร้อยละ 7.90 อาชีพรับจ้าง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 และอาชีพแม่บ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแยกตามอาชีพ

	อาชีพ	จำนวน(N)	ร้อยละ
5.	เกษตรกรรวม	58	85.29
	ค้าขาย	3	4.41
	รับจ้าง	5	7.35
	แม่บ้าน	2	2.94
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	-
	ธุรกิจส่วนตัว	-	-
	รวม	68	

ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68ชุด ประถมศึกษาจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 77.94 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10คน คิดเป็นร้อยละ 14.70มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวชจำนวน 5คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแยกตามระดับการศึกษา

	ระดับการศึกษา	จำนวน(N)	ร้อยละ
6.	ประถมศึกษา	53	77.94
	มัธยมศึกษาตอนต้น	10	14.70
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	5	7.35
	รวม	68	

รายได้ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 68มีรายได้ระหว่าง 2,001- 4000 บาท/เดือน จำนวน 29คน คิดเป็นร้อยละ 42.65รายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท/เดือน จำนวน 25คน คิดเป็นร้อยละ 36.76มีรายได้ระหว่าง 4,001- 6,000 บาท/เดือน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 มีรายได้ระหว่าง 6,001 - 8,000 บาท/เดือน จำนวน 7คน คิดเป็นร้อยละ 10.29และ มีรายได้ระหว่าง 10,001 -12,000 บาท/เดือน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.85 ตารางที่ 6ร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแยกตามรายได้

รายได้	จำนวน(N)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2,000 บาท/เดือน	25	36.76
2,001- 4,000 บาท/เดือน	29	42.65
4,001- 6,000 บาท/เดือน	5	7.35
6,001 - 8,000 บาท/เดือน	7	10.29
8001 - 10,000 บาท/เดือน	-	5.88
10,001 -12,000 บาท/เดือน	1	1.47
รวม	68	

ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย

อาสาสมัครสาธารณสุข มีความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทยที่ถูกต้อง 2 ลำดับขั้นแรก ได้แก่ แพทย์แผนไทยคือแพทย์แผนโบราณร้อยละ 98.2รองลงมาคือ การรักษาแบบแพทย์แผนไทยคือการรักษาด้วยยา การตรวจ วินิจฉัยและให้การรักษาทางแพทย์แผนไทย ร้อยละ96.58อาสาสมัครสาธารณสุข มีความรู้ที่น้อยที่สุด หรือตอบผิดมาก 2 ลำดับขั้นแรก ได้แก่ ยา

สมุนไพรเป็นยาที่ได้มาจากพืช สัตว์ร้อยละ46.15รองลงมาคือแผนไทยคือการนวดเพียงอย่างเดียวร้อยละ25.64ดังรายละเอียดในตารางที่2

ตารางที่ 7 ร้อยละของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทย

ข้อที่	ความรู้	mean	SD	ทัศนคติ
1	แพทย์แผนไทยคือแพทย์แผนโบราณ	2.98	0.13	บวก
2	การรักษาแบบแพทย์แผนไทยคือการรักษาด้วยยา การตรวจ วินิจฉัยและให้การักษาทางแพทย์แผนไทย	2.96	0.18	บวก
3	แพทย์แผนไทยไทยถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษ	2.94	0.22	บวก
4	แพทย์แผนไทยไทยแบ่งออกเป็น4 วิชา คือ หัตถเวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย เวชกรรมไทย และผดุงครรภ์ไทย	2.86	0.48	บวก
5	การนวดช่วยให้อาการปวดของท่านดีขึ้น	2.93	0.31	บวก
6	ยาสมุนไพรเป็นยาที่ได้มาจากพืช สัตว์	2.38	0.62	บวก
7	แผนไทยคือการนวดเพียงอย่างเดียว	2.08	0.65	บวก
8	ท่านรับรู้ข่าวสารการแพทย์แผนไทยไทยจากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์/นิตยสาร/แผ่นพับ	2.69	0.64	บวก
9	ท่านรับรู้ข่าวสารการแพทย์แผนไทยไทยจากการบอกต่อของ ผู้ที่เคยรับบริการ	2.69	0.72	บวก
10	ท่านรับรู้ข่าวสารการแพทย์แผนไทยไทยจากการศึกษาด้วย ตนเอง	2.22	0.72	บวก
11	ท่านรับรู้ข่าวสารการแพทย์แผนไทยไทยจากอินเทอร์เน็ต	2.58	0.52	บวก
12	ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยต่างๆเปิดการเรียนการสอนสาขา แพทย์แผนไทยไทย	2.81	0.39	บวก
รวม		2.67	0.46	บวก

3.ทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย

ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยประกอบด้วย ทัศนคติทางด้านเวชกรรมไทย ทัศนคติทางด้านเภสัชกรรมไทย ทัศนคติทางการนวดไทย และทัศนคติทางการผดุงครรภ์ไทย ผลการศึกษามีดังนี้

1. ทัศนคติทางด้านเวชกรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติการบำบัดรักษา โรคด้วยแพทย์ แผนไทยทางด้านเวชกรรมไทยเชิงบวก โดยเฉลี่ย 3.72 โดยมีทัศนคติเชิงบวกเห็นว่าการบำบัด รักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย ท่านมักจะนึกถึงวิธีการรักษาโดยการนวดไทยมีค่าเฉลี่ย 4.60การบำบัด รักษาโรค ด้วยแพทย์แผนไทยเป็นอีกทางเลือกในการดูแลสุขภาพโดยมีค่าเฉลี่ย 4.18และมี การซักประวัติ ตรวจร่างกาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการ บำบัด รักษาโรค ค่าเฉลี่ย 3.13 การแพทย์แผนไทย เป็นศาสตร์ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ทั้งกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณ

ค่าเฉลี่ย 3.24 และวิธีการบำบัด รักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย นิยม รักษาโดยการนวดไทยควบคู่กับการใช้สมุนไพร เท่านั้นค่าเฉลี่ย3.49ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ทักษะคติของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดรักษาโรคด้วย แพทย์แผนไทยทาง ด้านเวชกรรมไทย

ทัศนคติทางด้านเวชกรรมไทย	mean	SD	ทัศนคติ
1.การบำบัด รักษาโรค ด้วยแพทย์แผนไทยเป็นอีกทางเลือกใน การดูแลสุขภาพ	4.18	0.49	บวก
2.การบำบัดรักษาโรค ด้วยแผนไทยได้รับความนิยม น้อยลง	3.08	0.77	ปานกลาง
3.การแพทย์แผนไทย เป็นศาสตร์ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ทั้งกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ	3.24	0.43	บวก
4.การบำบัด รักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย ท่านมักจะนึกถึง วิธีการรักษาโดยการนวดไทย	4.60	0.60	บวก
5. การซักประวัติตรวจร่างกาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการ บำบัดรักษาโรค	3.49	0.50	ปานกลาง
6.การบำบัดรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย เป็นการ เพิ่ม ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ	2.95	0.68	ปานกลาง
7.ค่าบริการทางการแพทย์แผนไทยมีความเหมาะสมกับ สภาพ เศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.67	0.74	ปานกลาง
8. วิธีการบำบัด รักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย นิยม รักษา โดยการนวดไทยควบคู่กับการใช้สมุนไพรเท่านั้น	3.13	0.69	บวก
รวม	3.41	0.61	บวก

2. ทักษะคติทางด้านเภสัชกรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผน ไทยทางด้านเภสัชกรรมไทยเชิงบวก ค่าเฉลี่ยโดยรวม คือ 3.35 โดยเห็นว่าค่าบริการทางการแพทย์แผนไทยมีความ เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ย 4.16 โดยมีและ การพัฒนารูปแบบการใช้ยาสมุนไพรมาเป็นแคปซูล ยา เม็ด ยาน้ำ ทำให้จ่ายสะดวกค่าเฉลี่ย 4.10 การซักประวัติตรวจร่างกาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการบำบัดรักษาโรค ค่าเฉลี่ย 3.78 และ การใช้ยาสมุนไพรในการบำบัด รักษาโรคมีขั้นตอนที่ ยุ่งยาก ค่าเฉลี่ย 3.23

ตารางที่ 9 ทศนคติของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดรักษาโรคแพทย์แผนไทยทางด้านเภสัชกรรมไทย

ทัศนคติทางด้านเภสัชกรรมไทย	mean	SD	ทัศนคติ
1. การพัฒนารูปแบบการใช้ยาสมุนไพรมาเป็นแคปซูล ยาเม็ด ยา น้ำ ทำให้ใช้ง่าย สะดวก	4.10	0.79	บวก
2. การใช้ยาสมุนไพรในการบำบัด รักษาโรคมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก	3.23	0.42	บวก
3. ยาสมุนไพรสามารถบำบัด รักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น	2.95	0.56	ปานกลาง
4. สมุนไพร เหมาะที่จะใช้ในการส่งเสริมความงาม	3.78	0.75	บวก
5. ยาสมุนไพร มีฤทธิ์ในการบำบัด รักษาโรค	2.77	0.58	ปานกลาง
6. การรับประทานยาสมุนไพร มักทำให้เกิดอาการแพ้ยา	4.16	0.76	บวก
7. การศึกษาวิจัยสมุนไพร ทำให้ยาสมุนไพรมีความน่าเชื่อถือมาก ขึ้น	2.72	0.62	ปานกลาง
8. การรักษาโดยการใช้ยาสมุนไพร มีความปลอดภัยน้อย	4.16	0.76	บวก
รวม	3.27	0.65	บวก

3. ทัศนคติทางการนวดไทยผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกต่อการ บำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.79 มีทัศนคติเชิงบวกต่อการนวดไทยโดยเห็นว่าเป็นภูมิปัญญาที่ควรอนุรักษ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 รักษาโรคด้วยการนวดไทยอย่างต่อเนื่องทำให้ ผลการรักษาดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.58 การนวดไทย สามารถบำบัด รักษาโรคในระบบกล้ามเนื้อ ค่าเฉลี่ย 4.17 การนวดไทย หรือ เป็นการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงและการบำบัดค่าเฉลี่ย 4.13 และ รักษาโรคด้วยการนวดไทยสามารถรักษาโรคเรื้อรังให้ หายขาดได้ มีค่าเฉลี่ย 4.00 มีทัศนคติเป็นลบ ตารางที่ 10 ทศนคติของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดโรคด้วยแพทย์แผนไทยทางการนวดไทย

ทัศนคติทางการนวดไทย	Mean	SD	ทัศนคติ
1. การนวดไทย สามารถบำบัด รักษาโรคในระบบกล้ามเนื้อ	4.17	0.46	บวก
2. การนวดไทย มีขั้นตอนการรักษาที่ยุ่งยาก	2.35	0.70	บวก
3. การบำบัด รักษาโรคด้วยการนวดไทยอย่างต่อเนื่องทำให้ ผลการรักษาดีขึ้น	4.58	0.58	บวก
4. การบำบัด รักษาโรค ด้วยการนวดไทยทำให้เกิดอันตราย	2.05	0.50	ลบ
5. การนวดไทย เป็นการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง	4.13	0.69	บวก
6. การบำบัด รักษาโรคด้วยการนวดไทยสามารถรักษาโรคเรื้อรังให้ หายขาดได้	4.00	0.62	บวก
7. การนวดไทยเป็นภูมิปัญญาที่ควรอนุรักษ์	4.75	0.43	บวก
8. การประกอบพิธีกรรมร่วมกับการนวดไทย ช่วยให้การรักษาดีขึ้น	2.94	0.98	ปานกลาง
9. การนวดไทยเน้นการส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการบำบัด รักษาโรค	2.98	0.60	ปานกลาง
รวม	3.55	0.61	บวก

3. ทักษะคิดทางด้าน การผดุงครรภ์ไทย

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดเชิงบวกโดยเฉลี่ย คือ 4.46 โดยมีทักษะคิดเชิงบวกเห็นว่าการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด ทักษะคิดของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย

	Mean	SD	ระดับทักษะคิด
ต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย			

ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย มีความสำคัญมากในการดูแลสุขภาพมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.66 และการดูแลหญิงตั้งครรภ์ เช่น การนวด การใช้ยาสมุนไพร การเตรียมตัวคลอด เป็นต้น กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากค่าเฉลี่ย 4.53การอยู่ไฟ การหัดนมมือเกลือ การอบสมุนไพร การเขากะโหลม ช่วยให้มารดาหลังคลอดฟื้นตัวเร็วขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.52 การดูแลหญิงตั้งครรภ์และการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย เป็นการดูแลสุขภาพทางกายและจิตใจ ค่าเฉลี่ย 4.39และการดูแลหญิงตั้งครรภ์และการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด เน้นส่งเสริมสุขภาพความงามของสตรีค่าเฉลี่ย 4.24

ตารางที่ 11 ทักษะคิดของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทย ต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยทางด้านการผดุงครรภ์ไทย

ทักษะคิดทางด้าน การผดุงครรภ์ไทย	Mean	SD	ทักษะคิด
1. การฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย มีความสำคัญมากในการดูแลสุขภาพ	4.66	0.47	บวก
2. การดูแลหญิงตั้งครรภ์ เช่น การนวด การใช้ยาสมุนไพร การเตรียมตัวคลอด เป็นต้น กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก	4.53	0.50	บวก
3. การดูแลหญิงตั้งครรภ์และการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย เป็นการดูแลสุขภาพทางกายและจิตใจ	4.39	0.58	บวก
4. การดูแลหญิงตั้งครรภ์และการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด เน้นส่งเสริมสุขภาพความงามของสตรี	4.24	0.62	บวก
5. การอยู่ไฟ การหัดนมมือเกลือ การอบสมุนไพร การเขากะโหลม ช่วยให้มารดาหลังคลอดฟื้นตัวเร็วขึ้น	4.52	0.56	บวก
รวม	4.46	0.54	บวก

สรุปการศึกษาทักษะคิดของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลพนา จังหวัดอำนาจเจริญ มีทักษะคิดต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย มีค่าเฉลี่ย 3.66 โดยมีทักษะคิดเชิงบวกต่อการแพทย์แผนไทย ทั้ง 4 ด้าน คือ เวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย การนวดไทย และหัตถเวชกรรมไทย

ด้านเวชกรรม	3.41	0.61	บวก
ด้านเภสัชกรรม	3.27	0.65	บวก
ด้านนวดไทย	3.55	0.61	บวก
ด้านผดุงครรภ์ไทย	4.46	0.54	บวก
รวม	3.66	0.60	บวก

ตารางที่ 12ทัศนคติของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการแพทย์แผนไทยต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางลาน อำเภอนา จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) แบบพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางลาน อำเภอนา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 68 คนเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane , อ้างใน สุทธนู ศรีไสย์ ,2551) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ที่แบ่งเป็น3 ด้าน คือข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย และทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการศึกษาแบ่งออกได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 86.76มีช่วงอายุ 50-59 คิดเป็นร้อยละ 70.59มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.24ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 85.29การศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77.94 มีรายได้อยู่ระหว่าง 2,001-4,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 42.65

2.ด้านความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทย ผลการศึกษา พบว่า อาสาสมัครมีความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทยมีทัศนคติที่เป็นบวกทั้งหมด ซึ่งใน 2 อันดับแรก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือแพทย์แผนไทยเป็นแพทย์แผนโบราณ เป็นศาสตร์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษและเป็นภูมิปัญญาอันทรงคุณค่า ซึ่งทำให้ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มีมหาวิทยาลัยต่างๆที่เปิดสอนในหลักสูตรแพทย์แผนไทย มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ผ่านสื่อที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น ทางวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หรือแผ่นพับ นอกจากนี้ยังมีอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการให้ข่าวสารและเป็นเครื่องมือในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งเมื่อมีการสื่อสารข้อมูลที่ดี ทัศนคติต่อการแพทย์แผนไทยมีแนวโน้มดีขึ้นมากกว่าในอดีต ซึ่งในอดีตนั้นแพทย์แผนไทยถูกมองว่ามีเพียงการนวดเพียงอย่างเดียว ทำให้การใช้บริการทางแพทย์แผนไทยมีเพียงการใช้บริการทางด้านหัตถเวชเท่านั้น แต่แท้จริงถูกแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ เวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย ผดุงครรภ์ไทย และ หัตถเวชกรรมไทยซึ่งมีการรักษาด้วยยา การตรวจ วินิจฉัยและให้การรักษาที่เป็นรูปแบบ ซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยที่มีประโยชน์ต่อการเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพได้อย่างครอบคลุมและแท้จริง

3. ทัศนคติการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบำบัดโรคด้วยแพทย์แผนไทยเชิงบวกทั้งสี่ด้าน คือ ทางด้านเวชกรรมไทย เภสัชกรรม การนวดไทย และผดุงครรภ์แผนไทย

อภิปรายผลการศึกษา

ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางลานต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย ด้านเวชกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยอยู่ในเชิงบวก โดยมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับเกี่ยวกับการบำบัด รักษาโรค ด้วยแพทย์แผนไทยเป็นอีกทางเลือกในการดูแลสุขภาพ ในการรับบริการทางด้านสุขภาพ ผู้รับบริการมีความเห็นว่าการซักประวัติตรวจร่างกาย และการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทย มักจะนึกถึงการนวดไทย ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการแพทย์แผนไทยเป็นศาสตร์การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ทั้งกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการรักษาด้วยแพทย์แผนไทยนิยมรักษา โดยการนวดไทยควบคู่กับการใช้สมุนไพรเท่านั้น และอีกส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการแพทย์แผนไทยได้รับความนิยมน้อยลง ในเรื่องค่าใช้จ่ายมีความเห็นว่าเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ ถึงแม้ค่าบริการทางการแพทย์แผนไทยมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันก็ตาม

ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางานลานต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยด้านเภสัชกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยอยู่ในเชิงบวก โดยมีความคิดเห็นว่ายาสมนไพร มีฤทธิ์ในการบำบัด รักษาโรคยาสมนไพรสามารถบำบัด รักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นได้และการพัฒนารูปแบบการใช้ยาสมนไพรมาเป็นแคปซูล ยาเม็ด ยาน้ำ ทำให้ใช้ง่าย สะดวกมากขึ้นอีกทั้งมีการศึกษาวิจัยยาสมนไพร ทำใหวยาสมนไพรมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าการใช้ยาสมนไพรในการบำบัดรักษาโรคมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และการรักษาโดยการใช้ยาสมนไพร มีความปลอดภัยน้อยซึ่งการรับประทานยาสมนไพร มักทำให้เกิดอาการแพ้ยา ดังนั้นสมุนไพรมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการส่งเสริมความงามมากกว่า

ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางานลานต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยด้านการนวดไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยอยู่ในเชิงบวก โดยมีความคิดเห็นว่าการนวดไทยเป็นภูมิปัญญาที่ควรอนุรักษ์เนื่องจาก สามารถบำบัด รักษาโรคในระบบกล้ามเนื้อหากบำบัด รักษาโรคด้วยการนวดไทยอย่างต่อเนื่องทำให้ผลการรักษาดีขึ้นและสามารถรักษาโรคเรื้อรังให้หายขาดได้นอกจากนี้การนวดไทย เป็นการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการบำบัด รักษาโรคและมีความคิดเห็นในส่วนของ การประกอบพิธีกรรมร่วมกับ การนวดไทย จะช่วยให้การรักษาดีขึ้นอีกด้วย อีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าการนวดไทย มีขั้นตอนการรักษาที่ยุ่งยากและการบำบัด รักษาโรคด้วยการนวดไทยทำให้เกิดอันตรายได้

ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในตำบลจางานลานต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยด้านผดุงครรภ์ไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบำบัดรักษาโรคด้วยแพทย์แผนไทยอยู่ในเชิงบวก โดยมีความคิดเห็นว่าการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย มีความสำคัญมากในการดูแลสุขภาพซึ่งการดูแลหญิงตั้งครรภ์และการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด ด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย เป็นการดูแลสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งการนวด การใช้ยาสมนไพรหรือการเตรียมตัวคลอดในขณะตั้งครรภ์ซึ่งกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะการดูแลหญิงตั้งครรภ์และการฟื้นฟูสุขภาพมารดาหลังคลอด มุ่งเน้นส่งเสริมสุขภาพความงามของสตรีอีกทั้งมียังมี การอยู่ไฟ การทักหม้อเกลือ การอบสมุนไพร การเข้ากระโจม ช่วยให้มีมารดาหลังคลอดฟื้นตัวเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้อาสาสมัครสาธารณสุขและประชากรในชุมชน มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลุ่มยาง

